

KANNUKSEN KAUPUNKI

Talousarvion 2027 laadintaohje

SISÄLLYSLUETTELO

1. YLEISTÄ	1
2. TALOSARVION LAADINNAN AIKATAULU	2
3. TALOUSARVION LAADINNAN LÄHTÖKOHDAT	3
3.1. YLEINEN TALOUDELLINEN JA KUNTATALOUDEN KEHITYS	3
3.2. KANNUKSEN KAUPUNGIN TALOUDEN KEHITYS	4
4. VUODEN 2026 TALOUSARVIOAAMI JA PERUSTEET	5
4.1. ULKOISET TOIMINTAKULUT JA -TUOTOT SEKÄ TALOUSARVIOAAMI	5
4.2. VEROTULOT JA VALTIONOSUJEDT	6
4.3. INVESTOINNIT	6
5. TAVOITTEIDEN ASETTAMINEN, TOIMIALOJEN TEHTÄVÄT JA RISKIENHALLINTA	7
6. VALMISTELU	8

1. YLEISTÄ

Talousarvion ja -suunnitelman laadinta perustuu kuntalakiin. Lain mukaan kaupunginvaltuuston on vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä talousarvio seuraavaksi kalenterivuodeksi sekä kolmea tai useampaa vuotta koskeva taloussuunnitelma. Talousarviovuosi on taloussuunnitelman ensimmäinen vuosi.

Talousarviossa ja -suunnitelmassa kaupunginvaltuusto asettaa toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet toimielimille sekä konserniin kuuluville tytäryhtiöille. Talousarvio on laadittava siten, että edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan. Siihen otetaan toiminnallisten tavoitteiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot sekä osoitetaan, miten rahoitustarve kateen.

Taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen enintään neljän vuoden pituisena suunnittelukautena, jos talousarvion laatimisvuoden taseeseen ei arvioida kertyvän ylijäämää. Kaupungin taloudenhoidossa on noudatettava talousarviota. Talousarvioon tehtävistä muutoksista päättää kaupunginvaltuusto.

Kannuksen kaupungin talousarvio ja -suunnitelma noudattaa soveltuvin osin Kuntaliiton suositusta ja sisältää seuraavat osat:

1. TALOUSARVION YLEISPERUSTELUT
 - Kannuksen kaupungin strategia
 - talousarvion ja -suunnitelman rakenne
 - talousarvion laadinnan lähtökohdat
 - talousarvion sitovuus
2. TULOSLASKELMAOSA
3. RAHOITUSOSA
4. KÄYTTÖTALOUSOSA
 - hallinnonalakohtaiset taloussuunnitelmat
5. INVESTOINTIOSA
6. LIITTEET
 - henkilöstösuunnitelma
 - ratkaisovalta

2. TALOSARVION LAADINNAN AIKATAULU

Työvaihe	Käsittelyaika
Kaupunginhallituksen vahvistama talousarvion ja taloussuunnitelman laadintaohje ja talousarvioraami	9.6.
Toimialojen talousarviomäärärahaehdotukset	2.10. mennessä
Johtoryhmän käsittely	7.10.
Talousarviomäärärahojen tasapainotus	16.10. mennessä
Toimialojen tavoite- ja toimenpide-ehdotukset sekä tunnusluvut	16.10. mennessä
Johtoryhmän käsittely	21.10.
Henkilöstöliite ja muut talousarvioasiakirjan tekstiosat	23.10. mennessä
Lautakuntien käsittely	6.11.
Kaupunginhallituksen käsittely	17.11.
Talousarvioinfo valtuutetuille	23.11.
Kaupunginvaltuuston käsittely	30.11.
Käyttösuunnitelmien tarkistus	joulukuu 2026

3. TALOUSARVION LAADINNAN LÄHTÖKOHDAT

3.1. Yleinen taloudellinen ja kuntatalouden kehitys

Suomen kokonaistuotannon kasvu oli vuonna 2025 erittäin niukkaa, vain 0,2 %. Loppuvuodesta nähtiin hienoista piristymistä yksityisten investointien, viennin ja kulutuksen ansiosta. Talousnäkyimiä varjostavat paitsi vanhat huolet, myös uusi kriisi Lähi-idässä, jossa Israelin ja Yhdysvaltojen sota-otimet ja Hormuzinsalmen sulkeminen katkaisivat öljykuljetukset Persianlahdelta. Vaikka öljyn hinnan nousun vaikutukset reaalityömarkkinoille ovat olleet toistaiseksi pienet, tilanne lisää epävarmuutta. Tutkimuslaitokset ja pankit odottavat kriisin väistyvän nopeasti, jolloin Suomen tämän vuoden bruttokansantuotteen arvioidaan kasvavan noin 0,5 % ja ensi vuonna kasvun ennustetaan kiihtyvän 1,5 % prosenttiin öljyn tarjontahäiriöiden poistuessa.

Suomalaisten kuluttajien luottamus on ollut heikkoa aina Ukrainan sodan alusta lähtien. Alkuvuonna luottamusta heikensivät entisestään Lähi-idän sota, Suomeen tippuneet droonit sekä vaikeutunut työmarkkinatilanne. Kuluttajat kokevat epävarmuutta sekä omasta että koko maan taloudesta, mikä heijastuu heikkoina asunnonosto- ja säästämishalukkuutena. Myös yritysten luottamus on laskenut. Vaisut tunnelmat jarruttavat yksityistä kulutusta, jonka kasvu jäänee lähivuosina vain noin 0,5–1,5 % prosenttiin. Tämä on vähän siihen nähden, että palkansaajien ansioiden odotetaan nousevan reilut kolme prosenttia ja inflaation pysyttelevän kahdessa prosentissa. Kulutusmahdollisuuksia kuitenkin rajoittavat varautuminen tulevaan, työttömyys ja asuntovarallisuuden arvon lasku. Julkisella sektorilla kuntien ansiotasoindeksi arvioidaan ylittävän yleisen ansiökehityksen vuosina 2027 ja 2028 suurten palkankorotusten vuoksi.

Kotimaiset investoinnit kasvavat tänä vuonna vahvasti julkisen sektorin, erityisesti Yhdysvalloista hankittujen hävittäjien ansiosta. Muuten investointikysyntä on vaimeaa kansainvälisen epävarmuuden, heikon asuntokysynnän ja asuntomarkkinoiden haastavan tilanteen vuoksi. Rakentaminen saa tukea lähinnä vihreän siirtymän datakeskusinvestoinneista. Työmarkkinoilla tilanne on puolestaan vaikea, sillä työttömyys on noussut rajusti ja alkuvuoden työttömyysaste oli yli kymmenen prosenttia. Vaikka työn tarjonta ja työnhakijoiden määrä ovat kasvaneet, työttömyydestä on tullut yhä pitkäkestoisempaa. Talouden kasvuennusteiden heikentyessä työttömyysennusteita on nostettu, ja työttömyysasteen ennakoidaan kääntyvän laskuun vasta vuonna 2027, pysyen silti historiallisesti korkealla tasolla vielä vuonna 2028.

Kuntatalouden tila vuonna 2025 asettui kuntien ja kuntayhtymien tilinpäätösarvioiden mukaan jonkin verran kuntatalousohjelman ennustetta vahvemmaksi. Tästä huolimatta tilikauden tulos heikentyi vuodesta 2024 asettuen noin 740 miljoonaan ja investoinnit painoivat kuntatalouden toiminnan ja investointien rahavirran reippaasti miinukselle. Peruskuntien lainakanta nousi lähelle 20 miljardia euroa. Uudistusten ja tukitoimien rahoittamiseksi hallitus päätti kehysriihessä yhteensä noin 520 miljoonan euron uusista sopeutustoimista vuoden 2030 tasolla. Isoimmat leikkaukset kohdistuvat valtionhallinnon toimintamenoihin ja kuntien valtionosuuksiin, josta rouhataan uutena indeksileikkauksena vuonna 2027 vielä 60 miljoonaa euroa entisten leikkauksien päälle.

3.2. Kannuksen kaupungin talouden kehitys

Vuoden 2025 tilinpäätös päättyi 2,14 milj. euroa alijäämäiseksi. Alijäämä syntyi Kotirannan kiinteistön 2,19 milj. euron arvonalentumiskirjauksen vuoksi. Ilman sitä tilinpäätös olisi ollut 48 928 euroa ylijäämäinen. Arvonalennus kirjattiin, koska valtuusto päätti marraskuussa 2025 purkaa rakennuksen ja rakentaa paikalle uuden päiväkodin. Kun huomioidaan se, että vuoden 2024 ylijäämä 373 252 euroa syntyi 1,049 milj. euron suuruisen kehittämisrahaston purkamisen ansiosta, voidaan todeta, että kaupungin taloudellinen tilanne todellisuudessa koheni 725 000 eurolla. Kohentumisen taustalla on tuloveroprosentin nosto sekä toimintakulujen erittäin maltillinen kehitys.

Tilikausi 2025 olisi ollut Kannuksen kaupungin kuudes peräkkäinen ylijäämäinen vuosi, mikäli Kotirannan kiinteistön arvonalentumiskirjausta ei olisi ollut tarpeen tehdä. Ylijäämää kertyi vuosien 2020–2024 aikana yhteensä 2,5 milj. euroa ja näiden vuosien aikana kurottiin umpeen vuosien 2016–2019 aikana syntynyt 2,4 milj. euron alijäämä. Vuonna 2025 alijäämään kirjauksen jälkeen taseen kertyneet ylijäämät ovat 4,425 milj. euroa.

Kaupungin lainakanta oli vuoden 2025 päättyessä 28,3 milj. euroa eli 5 401 euroa asukasta kohden. Lainakannan keskimääräinen korko tilinpäätöshetkellä oli 2,19 % ja rahoituksen nettokustannukset 0,67 milj. euroa.

Konsernitilinpäätös oli 1,92 milj. euroa alijäämäinen kaupungin alijäämän vuoksi. Korpelan Voiman kuntayhtymä teki vain lievästi ylijäämäisen tuloksen ja tilanne heikkeni vuodesta 2024 merkittävästi. Korpelan Voiman hyvää tulosta vuonna 2024 siivitti Lämpö-Korpelan kauppa ja vuonna 2025 kustannuksia kasvatti Hannes-myrskyn tuhojen korjaus. Konsernitaseessa on kertynyttä ylijäämää 12,2 milj. euroa.

Vuoden 2026 talousarvio on 401 000 euroa ylijäämäinen. Talouden lyhytraportin 1.1. – 31.3.2026 mukaan kaupungin talous oli 629 000 euroa alijäämäinen. Tilanne heikkeni edellisvuoden maaliskuusta, jolloin alijäämää oli 93 910 euroa. Taloustilanteen heikentyminen johtuu toimintakulujen kasvusta. Toimintakuluja kasvatti etenkin henkilöstökustannusten nousu kunta-alan sopimuskoerotusten myötä. Kiinteistöveroituloista oli maaliskuun loppuun mennessä tilitetty vasta 2 %, eli 80 615 euroa. Mikäli kiinteistöverot kertyisivät tasaisesti, olisi niitä saatu jo n. 900 000 euroa enemmän eikä taloustilanne olisi tässä vaiheessa alijäämäinen. Puolivuotiskatsauksen yhteydessä laaditaan myös tilinpäätösennuste, tämänhetkisten alustavien laskelmien mukaan tilikausi olisi päätymässä niukasti ylijäämäiseksi.

Kaupungin asukasmäärä oli huhtikuun 2026 tilanteessa 5 232. Asukasmäärä vähentyi 18 henkilöllä vuodenvaihteesta. Työllisyystilanne on kehittynyt alkuvuoden aikana myönteiseen suuntaan. Työttömyysprosentti oli maaliskuussa Kannuksessa 8,8 %, Keski-Pohjanmaalla 9,8 % ja koko maassa 12,5 %. Joulukuussa 2025 työttömyysprosentti oli Kannuksessa 10,8 %.

4. VUODEN 2027 TALOUSARVIO RAAMI JA PERUSTEET

4.1. Ulkoiset toimintakulut ja -tuotot sekä talousarvioraami

Talousarvioraami vuodelle 2027 on laskettu lisäten ulkoisia toimintakulumäärärahoja 1,6 % vuoden 2026 ulkoisten toimintakulujen talousarviotasosta. Ulkoiset toimintatuotot ovat talousarvion 2026 tasossa lisättynä eduskuntavaalien järjestämiseen saatavalla rahoituksella. Raamissa on huomioitu kunta-alan sopimusratkaisun vaikutus toimintakuluihin. Raami on niin sanotussa nollatuloksessa ja vuosikate 1,9 milj. euroa positiivinen. Tämä tarkoittaa sitä, että investointeja voidaan rahoittaa osin tulorahoituksella, jolloin uutta lainaa tarvitaan vähemmän.

Sisäisten toimintakulujen ja -tuottojen talousarviot laaditaan siinä vaiheessa, kun ulkoisten toimintakulujen ja -tuottojen talousarvioesitys 2027 on tasapainossa, eli viimeistään 16.10.2026 alussa.

Seuraavassa taulukossa on esitetty kaupungin ulkoinen tuloslaskelma (toimintakulut toimielimittäin) vuoden 2025 tilinpäätös, vuoden 2026 talousarvio, talouden toteuma 30.4.2026, alustava tilinpäätösnunne 2026 sekä edellä mainituin kriteerein laskettu talousarvioraami vuodelle 2027. Suunnitelmavuodet 2028–2029 on arvioitu vuoden 2027 tasoisina.

TULOSLASKELMA 1 000 €	TP 2025	TA 2026	Toteutuma 30.4.2026	Tp-ennuste 2026	Raami 2027	TS 2028	TS 2029
Toimintatuotot	2 203	2 237	856	2 237	2 247	2 247	2 247
Valmistus omaan käyttöön	64	80	3	20	80	80	80
Toimintakulut							
Keskusvaalilautakunta	-19	-1		-2	-15	-15	-15
Tarkastuslautakunta	-27	-23	-3	-23	-23	-23	-23
Kaupunginhallitus	-2 514	-2 667	-825	-2 667	-2 710	-2 710	-2 710
Kasvatus ja opetuslautakunta	-9 254	-9 319	-3 156	-9 319	-9 468	-9 468	-9 468
Hyvinvointipalveluiden lautakunta	-1 677	-1 837	-577	-1 837	-1 866	-1 866	-1 866
Teknisten palveluiden lautakunta	-5 439	-5 609	-2 064	-5 609	-5 699	-5 699	-5 699
Toimintakulut yhteensä	-18 930	-19 456	-6 625	-19 457	-19 781	-19 781	-19 781
TOIMINTAKATE	-16 663	-17 139	-5 766	-17 200	-17 454	-17 454	-17 454
Verotulot	14 160	14 576	4 133	14 760	14 865	14 865	14 865
Valtionosuudet	5 017	5 270	1 695	5 040	5 215	5 215	5 215
Rahoitusnettomenot	-676	-600	-215	-700	-726	-726	-726
VUOSIKATE	1 838	2 107	-153	1 900	1 900	1 900	1 900
Poistot	-3 980	-1 706	-612	-1 836	-1 900	-1 900	-1 900
TILIKAUDEN TULOS	-2 142	401	-765	64	0	0	0
Tuloksenkäsittelyerät	0		0		0	0	0
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	-2 142	401	-765	64	0	0	0

Talousarvioraamiin pääsemiseksi tarvittavat toimielinkohtaiset toimenpiteet esitetään talousarvioasiakirjassa. Toimintatuottojen muutos vaikuttaa toimintakulujen raamiin vastaavalla summalla. Tarvittaessa järjestetään iltakouluja/seminaareja.

Lopullisen talousarvion määrärahat ovat valtuustoon nähden sitovia toimielin- eli lautakuntatasolla sekä ulkoiset ja sisäiset toimintakulut yhteensä -tasolla. Muut sitovuustasot määritellään organisaatorakenteen mukaisesti talousarviokirjan kohdassa ratkaisuvälillä.

4.2. Verotulot ja valtionosuudet

Kuntaliiton toukokuussa antaman verotuloennusteen mukaan kaupungin verotulot tulevat vuonna 2027 olemaan nykyisillä veroprosenteilla n. 14,86 milj. euroa. Vuodelle 2025 tuloveroprosenttia nostettiin 0,80 prosenttiyksikköä, eli se on nyt 9,70 %.

Valtiovarainministeriö ja Kuntaliitto ovat huhtikuussa 2026 julkaisseet uusimmat laskelmat kuntien valtionosuuksista vuodelle 2026. Kaupungin saamat valtionosuudet tulevat olemaan n. 5,2 milj. euroa ja ne nousevat n. 200 000 euroa vuoden 2027 tasosta. Lopulliset valtionosuustiedot saadaan vasta joulukuussa sen jälkeen, kun talousarvio on jo hyväksytty kaupunginvaltuustossa.

4.3. Investoinnit

Investoinnit toteutetaan siten, että ne tukevat strategiassa määriteltyjä strategisia hankkeita. Vuoden 2026 talousarviossa on investointisuunnitelma vuoteen 2031 saakka. Vuosien 2026–2031 investointitaso on sen mukaan yhteensä 14,6 milj. euroa. Määrärahoilla varaudutaan muun muassa uuden varhaiskasvatusyksikön rakentamiseen, kirjaston tiloihin sekä Takalon koulun saneeraus- ja kunnossapitotöihin. Varhaiskasvatuksen toimitilojen rakentaminen toteutuu vuosien 2027–2028 aikana. Investointien toteutuessa kaupungin lainakanta ja korkokustannukset tulevat edelleen kasvamaan, joten talousarvion laadinnan yhteydessä päivitettävä, vuoteen 2031 saakka ulottuva viitteellinen investointiohjelma tulee harkita tarkoin.

Kaikki 10 000 euroa ylittävät hankinnat kuuluvat investointimenoihin. Tämä koskee myös irtaimistohankintoja. Mikäli yksittäisen irtaimistohankinnan arvo alittaa 10 000 euroa, määräraha varataan toimintamenoihin. Irtaimistohankintoja ei voi yhdistää muuta kuin siinä tapauksessa, että kysymyksessä on hankinnat samaan tilaan, esim. atk-luokan kalustaminen. Investoinnit esitetään hankkeittain eli investointikohteittain. Hankkeet ja hankeryhmät ryhmitellään talousarviossa tarvittavilta osin toimielimittäin. Investointimäärärahojen sitovuus määritellään talousarviossa. Yksittäisen hankkeen osalta huomioidaan hankkeen toteutumisen vaikutukset käyttötalouteen.

5. TAVOITTEIDEN ASETTAMINEN, TOIMIALOJEN TEHTÄVÄT JA RISKIENHALLINTA

Kuntalaki edellyttää kunnan toiminnalta tavoitteellisuutta ja suunnitelmallisuutta. Valtuuston ja muiden toimielinten on talousarviossa ja -suunnitelmassa hyväksyttävä toimintaa ja taloutta koskevat tavoitteet siten, että kuntastrategiaa toteutetaan ja edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan. Kannus Juuret elämälle kuntastrategia 2027–2030 hyväksytään kaupunginvaltuustossa 1.6.2026

Talousarviokirjaan sisällytettävät tavoitteet asetetaan niin, että ne ovat konkreettisia ja sopu-soinnussa keskenään. Niiden on oltava mitattavissa ja laadun arvioitavissa ja niiden toteutukselle on asetettava aikataulu. Tavoitteet asetetaan niin, että ne kattavat tehtäväalueen perustehtävät ja ovat toteutettavissa niihin osoitetuilla voimavaroilla. Tavoitteiden saavuttamiseksi määritellään toteutettavat toimenpiteet, joiden tuloksellisuutta seurataan ja arvioidaan. Asetettavien tavoitteiden tulee olla selkeitä, jotta niitä voidaan mitata mahdollisimman yksiselitteisillä ja konkreettisilla mittareilla ja menetelmillä. Mittarit voivat olla määrällisiä tai laadullisia.

Toimielimille asetetaan valtuuston päätettävät strategiset tavoitteet ja tulosalueille asetetaan toimielimien päätettävät operatiiviset tavoitteet sekä esitellään toimenpiteet, joilla asetettuihin tavoitteisiin on tarkoitus päästä. Tavoitteet asetetaan myös kaupungin konserniin kuuluville yhtiöille. Kaikkien talousarviossa asetettujen tavoitteiden toteutuminen raportoidaan puolivuotiskatsauksessa ja tilinpäätöksessä.

Riskien arviointi ja raportointi kytkeytyy kiinteästi vuosittaiseen toiminnan ja talouden suunnittelu- ja raportointiprosessiin. Toimialat, tulosalueet ja toimintayksiköt laativat toimialaansa koskevan riskienhallintasuunnitelman, jossa määritellään merkittävämät riskit ja käytettävät riskienhallintatoimenpiteet, riskin hallinnanvastuuhenkilöt sekä mahdolliset aikataulut toimenpiteille. Riskienhallintasuunnitelma päivitetään vuosittain talousarvion laatimisen yhteydessä. Talousarvion tavoitteet, muut tekstiosat ja tunnusluvut laaditaan koontityökalun taulukkopohjiin, jotka löytyvät tiedostosta I:\TALOUSARVIOT\Talousarvio 2027.

6. VALMISTELU

Talousarvion valmistelusta vastaavat toimielimet, johtoryhmä ja kaupunginhallitus ja sen käytännön toteutus tehdään talousosastolla ja toimialoilla taloussuunnitteluohjelmaa käyttäen annetun aikataulun puitteissa. Talous- ja hallintojohtaja antaa yksityiskohtaisempia ohjeita laadinnan käytännön toteuttamisesta. Talousarvion pohjaksi laadittavan kustannuspaikka- ja tilikohtaisen talousarvioraamin tuottaa taloussuunnitteluohjelma kaupunginhallituksen hyväksymien kriteerien mukaisesti. Poikkeamat annetusta raamista on pystyttävä perustelemaan. Talousarvion tasapainotus käsitellään johtoryhmässä. Talousarvio ja -suunnitelmaa käsitellään myös tarpeen mukaan järjestettävissä kaupunginhallituksen ja -valtuuston talousarvioseminaareissa ja iltakouluissa.